

Tiszasásvártól Nagygalambfalvaig Faragó Laura: *Szülőföldem – zengő anyanyelvem*, Napkút Kiadó, 2015.

A hetvenes években népdalversenyeket nyert, később népdalénekes és -gyűjtő Faragó Laura 2003-as, az ezredforduló környékén írókkal és költőkkel készült beszélgetésgyűjteményének második kiadását veheti kezébe az olvasó. A szülőföld, a gyökerek, a magyar anyanyelvűség vezérfonalára fűzi interjút a szerző, és az alkotói lélek legmélyebb regisztereit szólaltatja meg a magyar nyelvű íróvá-költővé válás rejtelmében, magaslatain és mélyvilágaiban bolyongva. „Megtanuljuk tisztelni súlyos köveinket, s alázattal működünk ebben a tetet-lelket rendítő, megfejthetetlen, szüntelen áramlásban. Én is: ha író vagyok, így váltam azzá” – fogalmaz Jókai Anna a vele készült beszélgetésben. A kötetben megszólaló szerzők a teljesség igénye nélkül: Lázár Ervin, Ágh István, Buda Ferenc, Bella István, Kányádi Sándor, Jókai Anna, Csoóri Sándor, Mészöly Dezső, Lator László, Czigány György. Legalábbis számomra ők a legérdekesebbek. Faragó Laura egy-egy verset vagy prózai részletet közöl mindnyájuktól, amely kötődik valamilyen szálon a hazához, tágabban az otthonhoz, az otthonosságához. Harminchat író mesél szülőfalujáról, gyermekéveiről, érzelmi és szellemi kötődéseiről, életútjáról, nyelvéhez, magyarságához fűződő élményeiről, tapasztalatairól.

Többen beszélnek különös vonzódással, szeretettel a zenéről, a már említett Jókai Anna például így ír róla: „Mert a zene a leganyagtalansabb művészet. Tiszta, szent irigység él bennem azok iránt, akik zenében tudják kifejezni a tehetségüket, hiszen az valóban nem kötődik helyhez.” A gregorián dallamok iránti rajongásáról, a galagonya-költő Weöressel történt jelentőségteljes találkozásáról mesél, égben kötött kapcsolódásokról és a magasban létező szellemi hazáról, amely az embernek, az Univerzum gyermekének hazája. Faragó Laura a népszerű író *Alakító tájak* című esszéjét idézi: „Oldalunkon tarisznya: benne halálíg tartó omlós pogácsa, vagy éles, torkot-gégét sebző, vállunkat az anyagig húzó kődarabok. Kinek kinek, ahogy töltetett.”

Buda Ferenc meghatározó olvasmányélményeként mesél a *Bibliáról*; azt állítja, a *Károli Biblia*-féle nyelv

termékenyítő közege nélkül nem ért volna maga is alkotóvá. Költői példaképéről pedig így beszél: „Juhász Ferencben volt [...] valami óriási eruptív erő. Az a fajta költői felszabadultság, ami minden sorában azt sugallja, hogy a költészet lehetőségei határtalanok.” Költészetében átsejlik a népdalhoz, az ősi, közösségi ritmusokhoz vonzódás, versei atmoszférájukban, szerkezetükben gyakorta ezeket az elődöket idézik. „Ne rejtőzz el, úgymint látlak! / Rádcsukom a szempillámat. / Benn zörömbölsz a szívemben, / s elsimulsz a tenyeremben, / s elsimulsz az arcom bőrén, / mint vadvizen a verőfény.” Buda Ferenc műfordítói munkásságával is kiemelkedőt alkotott: finn, török, kirgiz, lapp, baskír, udmurt, mari nyelvű költészetet, népköltészetet fordított magyarra, többnyire német közvetítéssel. „Ezért kell a kis népekkel – amennyire csak lehet – a kapcsolatokat keresni, megteremteni, fönntartani, mert voltaképp ha egy-egy kicsi népnek a nyelve, kultúrája odavész, vagy alvóállapotba kerül, az egész, az összemberi kultúra kerül veszélybe! Ugyanaz, mint ahogyan az ökoszisztémákban a biodiverzitásnak az elszegényedése vagy megszűnése genetikailag károsítja a fennmaradó fajokat.”

Kányádi Sándor kalandos gyermekkoráról mesél; kiderül, hogy egy tüdőgyulladás, amely leteperete őt, s amelybe majdnem belehalt, okozta maradandó testi elesettségét, így került kollégiumba édesanyja halála óta csikós- és egyéb munkákra is rendszeresen befogott parasztgyerekként – miután az orvosok elmagyarázták apjának, hogy fizikai munkára nem lesz alkalmas a fiú; ha van esze, adják kollégiumba. Meg-elevenedik előttünk a mesebeli szülőfaló, Nagygalambfalva, napsütötte, poros utcáival s a legrégebb román ortodox templommal, és Mózsi bácsi, a falu felolvasója, hírforrása és egyszemélyes kulturális intézménye, ahogy betűvetésre tanítja a gyerekeket.

Faragó Laura egy-egy dallal zár minden beszélgetést, olyannal, amelyhez interjúalanyát személyes emlék köti: felcsendül *A csitári hegyek alatt*, a *Szivárvány havasán*, az *Esik az eső, ázik a heveder*. Gyönyörű, különleges hangján elénekelt népdalai a könyv hátuljába ragasztott CD-ről hallgathatók meg.

Simon Adri